

Intermezzo tussen primair en voortgezet onderwijs

Gelijke kansen voor (hoog)begaafden? Zijn ze dan niet slim genoeg om zichzelf te redden? Nee dus, niet zomaar vanzelf. Over hoogbegaafdheid bestaan veel misverstanden. Niet voor niets komen er speciale voorzieningen voor deze kinderen. En die verdienen ze.

Door Marion van Weeren

Intermezzo in Nijmegen is zo'n voorziening, opgezet met extra geld van het samenwerkingsverband en het LerarenOntwikkelFonds (LOF): een tussenjaar voor leerlingen die klaar zijn met de lesstof op de basisschool, maar voor wie een reguliere brugklas nog te vroeg komt. Met vier ervaringsdeskundigen kijken we terug op het afgelopen, eerste, jaar Intermezzo.

Wal en schip

Mar-Janne van Velthoven is coördinator van Intermezzo, dat geïnitieerd is door het Stedelijk Gymnasium Nijmegen. "Kinderen die slim zijn, al dan niet hoogbegaafd, vallen vaak tussen de wal en het schip. Ze zijn cognitief uitgeleerd op de basisschool, maar moeten sociaal-emotioneel nog groeien. Ze missen vaardigheden die nodig zijn om het in de brugklas te redden. Intermezzo biedt een veilige omgeving om de overgang van basisschool naar vwo te versoepelen."

Carla van den Bosch, directeur van basisschool Het Talent in Nijmegen, herkent het. Het Talent heeft structureel oog voor de behoeften van hoogbegaafde leerlingen en biedt hun passend onderwijs. De school is een toevluchtsoord voor leerlingen uit de wijde omtrek. "Praktisch overzicht, plannen, organiseren, huiswerk, daar zijn ze lang niet altijd rijp voor of goed in. Intermezzo is een soort doorgaande leerlijn. Het gaat erom een vorm te vinden die tegemoetkomt aan de individuele verschillen tussen kinderen. Kijken wat nodig is, is een dynamisch proces. Intermezzo maakt deel uit van de opvangcapaciteit voor hoogbegaafde leerlingen," zegt zij.

Walda Bosman is de moeder van Mathilde, die ook aan tafel zit. Mathilde was een jaar eerder dan gemiddeld klaar met de lesstof op Het Talent en ging het afgelopen schooljaar naar Intermezzo. Walda: "Misschien had ze het best kunnen redden in de brugklas, maar wij waren ontzettend blij met deze buffer." En dat geldt ook voor Mathilde, die best wat onzeker was over de vooruitzicht een jaar eerder naar de brug-

klas te gaan: "Ik wist dat ik een boel geleerd had op de basisschool. Maar ik dacht ook: ik hoop wel dat ik de eerste klas ga halen, want stel nou dat ik toch iets gemist heb. Toen ik naar Intermezzo kon, dacht ik: yes, nu gaat het zeker goedkomen."

Leerproces

Het uitdenken van de opzet en de vakken van Intermezzo kon rekenen op veel enthousiasme onder docenten van het Stedelijk Gymnasium. De vakken Nederlands, Engels, wiskunde en rekenen waren een gegeven vanwege de doorlopende leerlijn uit het po. Andere vakken, zoals 'Oude talen en verhalen', 'Mens en maatschappij', 'Creatief met computers' en 'Science' waren nieuw. Daarnaast kregen de kinderen beeldende vorming, drama en muziek, en was er meer tijd voor gym dan in de brugklas. Als het kon,

ging de Intermezzo-klas eropuit, bijvoorbeeld voor onderzoek naar het tegenovergelegen Kronenburger Park. Mathilde: "Bij het onderwerp 'waterdieren' gingen we vissen in het Meertje. Vervolgens keken we door de microscoop welke diertjes het waren om de waterkwaliteit te bepalen. Die was niet zo slecht als we dachten, maar misschien hadden we gewoon heel goed staan vissen."

De docenten hadden zoveel leuks bedacht, dat ze bewust ook 'stomme' onderwerpen toevoegden: opdrachten die gewoon 'moeten'. Die zijn er in de brugklas tenslotte ook. Mar-Janne: "Intermezzo maakte veel energie los en was ook voor ons een uitdagend leerproces. Soms pakten opdrachten anders uit dan van tevoren bedacht. Ook wij waren aan het leren. Dat is een mooi voorbeeld voor leerlingen: fouten maken mag! Je bent immers op school om iets te leren en niet alleen om te laten zien wat je al kunt." Carla: "Je bent nooit onverantwoord bezig, omdat je weet binnen welke marges je handelt."

Mathildes ouders hadden in ieder geval vanaf dag één vertrouwen in Intermezzo: "We kenden de school al (de oudere zus van Mathilde zit op het Stedelijk Gymnasium). Als je wilt experimenteren met een

tussenjaar, dan kan dat het beste hier. Deze school heeft al jarenlang ervaring met jonge kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong. Het is een begaafdheidsprofiel school. Zou het niet lukken, dan zou het worden opgelost, redeneerden we."

Zijn wie je bent

Onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen is een specifieke tak van sport die niet voor iedere leraar is weggelegd. Carla: "Top-down (werken van geheel naar detail, red.) onderwijs is lastig. Het is een illusie te denken dat iedere leraar dat kan of gaat doen. Hoogbegaafde kinderen hebben niet alleen een hoog IQ. Ze zijn ook creatief, analytisch, zien verbanden vanuit een groter geheel. Bovendien zijn ze op jonge leeftijd bezig met volwassen vraagstukken. Ze blinken uit in doordenken: kunnen relatie leggen tussen bijvoorbeeld het gebruik van een auto en het klimaatprobleem." "Het zijn kinderen met een bepaalde intensiteit," vat Mar-Janne samen. En daar kunnen ze last van hebben, zegt Walda: "Perfectionisme, faalangst, verkeerd begrepen worden, onderpresteren."

Ze vervolgt: "Intermezzo vangt kinderen op die meer dan eens een nare tijd achter de rug hebben. Een voor een zeggen ouders dat ze hun kind weer terug hebben. Ze hebben weer plezier in het leven." In het mentor-uur, ofwel Intermezzo-uur, mochten de kinderen vertellen wat ze op andere scholen hadden meegemaakt. Mathilde: "De meeste kinderen denken dat hoogbegaafdheid fijn is, omdat alles dan makkelijk is. Maar dat is niet zo. Je denkt anders. Dat betekent niet dat je slimmer bent. Bij Intermezzo begrepen we elkaar." Mar-Janne vult aan: "Over hoogbegaafdheid mag lang niet altijd gesproken worden. Bij Intermezzo mag je zijn wie je bent. We vragen geen test met hoogbegaafdheidssuit-slag en het is geen pre-gymnasium. Intermezzo is een voorziening van het samenwerkingsverband. Na Intermezzo kunnen kinderen vrij kiezen naar welke school ze gaan."

Carla: "In het basisonderwijs zijn deeltijdvoorzieningen nodig voor hoogbegaafde kinderen. We moeten deze kinderen de kans geven te ontdekken dat ze niet de enige zijn die denken zoals zij. Dat kost meer geld dan de 13 euro die omgerekend per hoogbegaafde leerling is toegevoegd aan de jaarlijkse lumpsum voor het samenwerkingsverband." Dat is de investering meer dan waard. Walda: "Ik denk dat ik namens alle ouders spreek als ik zeg dat we ontzettend gelukkig zijn met dit jaar. Het is een gat in de markt."

Onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen is een specifieke tak van sport

V.L.N.R. MAR-JANNE VAN VELTHOVEN, CARLA VAN DEN BOSCH, MATHILDE EN WALDA BOSMAN